

Än bättre etablering för nyexaminerade naturvetare

Naturvetarnas arbetsmarkandsundersökning bland
examinerade läsåren 2015/16 – 2018/19

| Innehåll

3	Sammanfattning
5	Del I – Etablering på arbetsmarknaden
16	Del II – Nöjdhet och betydelse av utbildningen
21	Diskussion och slutsatser
23	Bakgrund och metod
25	Appendix – Om målgruppen
30	Om Naturvetarna

Urval/målgrupp
Nyexaminerade naturvetare

Metod
Kvantitativ undersökning

Respondenter
768, vilket motsvarar en
svarsfrekvens på 19%

Fältperiod
16 september 2022 – 11 oktober
2022

Etablering och arbetslivsanknytning

Fler nyexaminerade naturvetare har "rätt" jobb

Jämfört med tidigare undersökning anger en större andel nyexaminerade naturvetare att de har kvalificerade arbetsuppgifter. Vidare indikerar resultaten att nyexaminerade naturvetare i dag har mer varierande arbetsuppgifter jämfört med tidigare.

Bättre etablering på arbetsmarknaden bland nyexaminerade naturvetare

Flertalet resultat i årets undersökning indikerar att nyexaminerade naturvetare har stärkt sin ställning på arbetsmarknaden jämfört med 2014. Bland annat har både andelen som haft en tillsvidareanställning och andelen som arbetar heltid ökat.

Förbättrad arbetslivsanknytning i utbildningen

Jämfört med tidigare undersökning anger större andel nyexaminerade naturvetare att deras utbildning är relevant för deras arbete. Även andelen som upplever att deras utbildning spelade en stor roll för att få första jobbet har ökat.

Key Insights

Sammanfattning – etablering och arbetslivsanknytning

De flesta naturvetare, 79 procent, arbetar heltid 3 till 6 år efter sin examen, medan 6 procent arbetar deltid. Andelen nyexaminerade som arbetar heltid har ökat sedan 2014, medan andelen som påbörjat en forskarutbildning minskat. Andelen som söker arbete ligger fortsatt på låga nivåer. Nästan samtliga naturvetare (98%) har 3 – 6 år efter sin examen haft en anställning, av dessa har en övervägande majoritet haft minst en tillsvidareanställning. Andelen nyexaminerade naturvetare med tillsvidareanställning har ökat rejält jämfört med tidigare undersökning 2014 – från 65% till 90%. Överlag observeras en hög anställningsgrad oavsett utbildningsinriktning.

När det gäller hur lång tid det tar att få första jobbet observeras inga större skillnader jämfört med undersökningen från 2014. 4 av 10 nyexaminerade naturvetare har fått sitt första jobb redan innan studierna är avslutade och ytterligare 3 av 10 inom 3 månader från att de tagit examen. Nyexaminerade naturvetare får också arbeten som är relevanta för den utbildning de har (88 procent) eller arbeten som de ändå är nöjda med (7 procent). De flesta har kvalificerade arbetsuppgifter (88 procent) och nästintill inga anser sig ha okvalificerade arbetsuppgifter (1 procent).

Sammantaget tyder resultaten på att nyexaminerade naturvetare har goda karriärmöjligheter och är väl etablerade på arbetsmarknaden. Trots detta är det endast lite drygt hälften (56 procent) som skulle välja om samma utbildning igen, och det främsta skälet är just missnöje med karriärmöjligheterna. Naturvetare som är utbildare inom skog eller djur är mer benägna att vilja välja om sin utbildning jämfört med andra naturvetare.

Det är tydligt att de flesta nyexaminerade naturvetare, 87 procent, upplever att deras utbildning spelade en viktig roll för att de skulle få sitt första jobb efter examen. Andelen som tycker att utbildningen har en viktig betydelse har ökat något sedan 2014 – ökningen drivs främst av att andelen som svarar ”mycket viktigt” ökat.

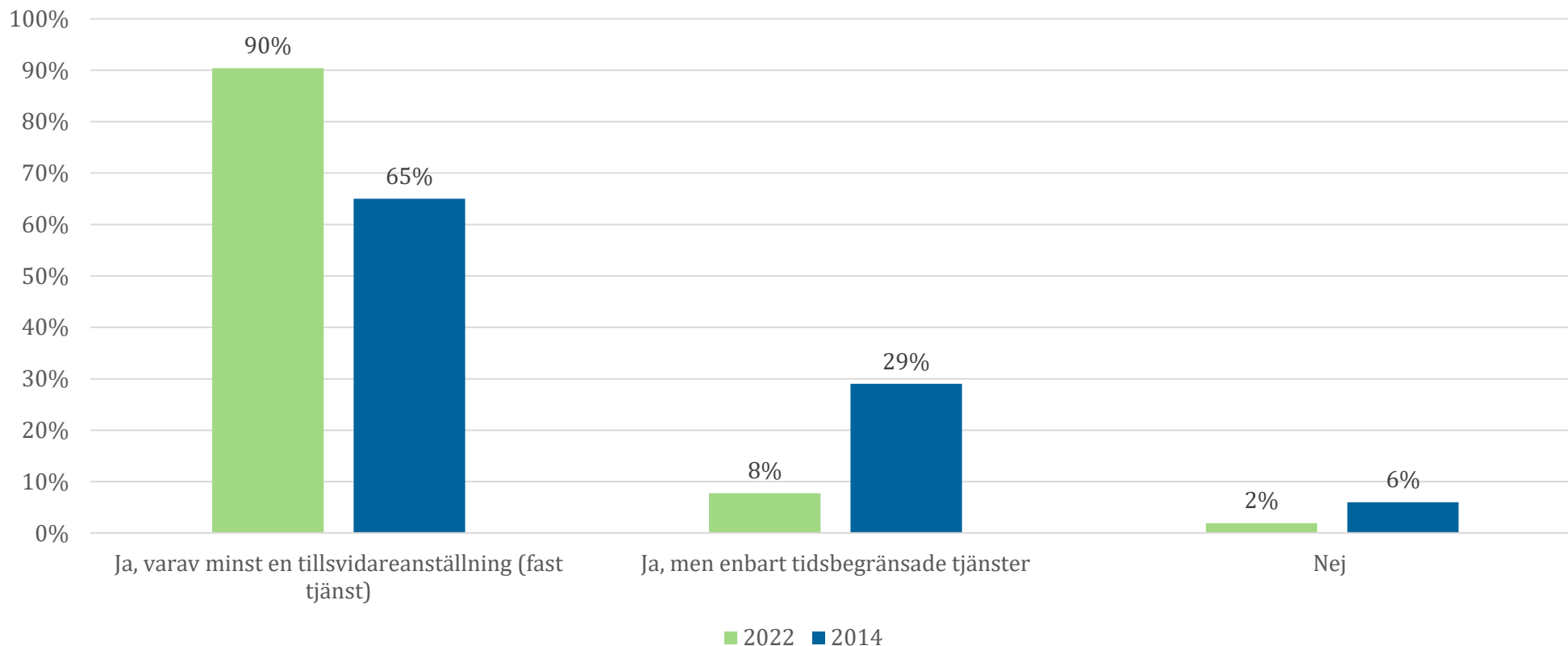
Del I. Etablering på arbetsmarknaden

Nyexaminerade naturvetare får jobb

Etableringen på arbetsmarknaden har utvecklats i positiv riktning och ser generellt väldigt bra ut för naturvetare. Nästan samtliga naturvetare (98%) har 3 – 6 år efter sin examen haft en anställning, av dessa har en övervägande majoritet haft minst en tillsvidareanställning. Andelen nyexaminerade naturvetare med tillsvidareanställning har ökat jämfört med tidigare undersökning 2014 – från 65% till 90%.

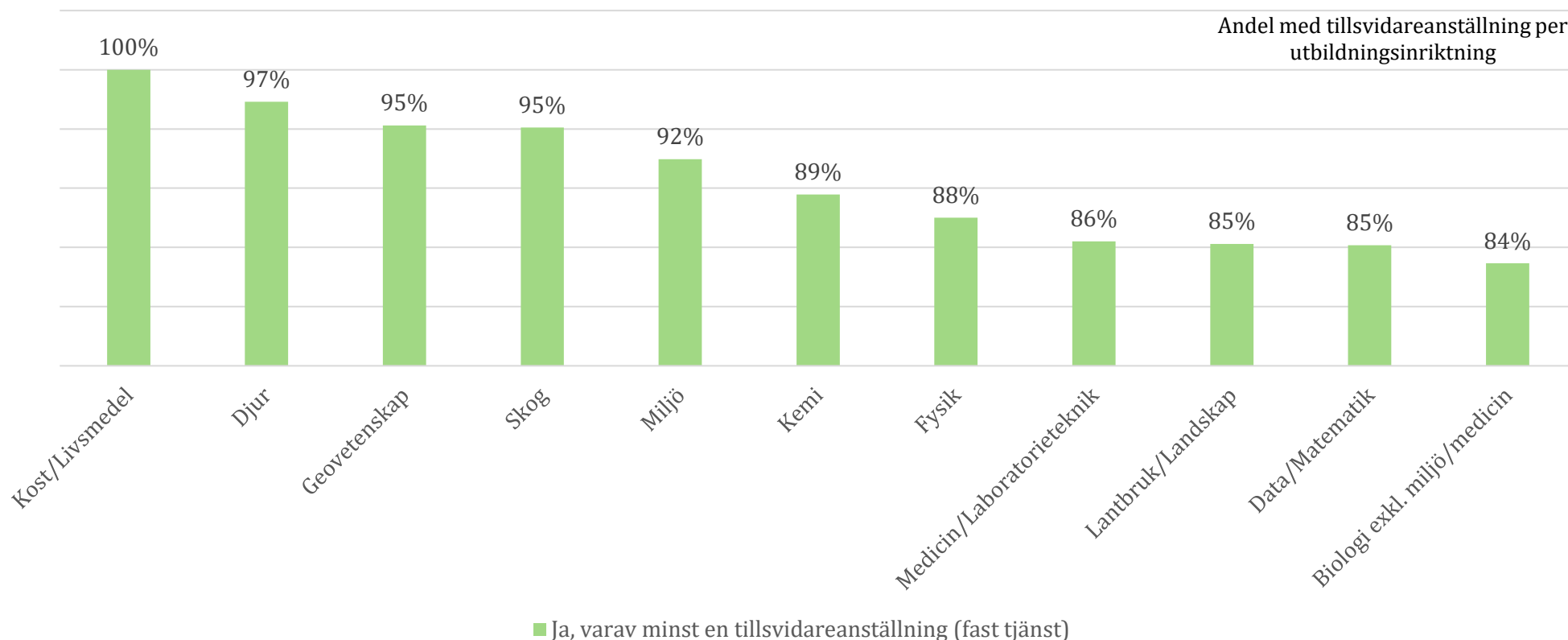
Är eller har du varit anställd efter din examen?

Anställningsgraden skiljer sig något beroende på utbildningsinriktning

Överlag observeras en hög anställningsgrad oavsett utbildningsinriktning. Mest uppseendeväckande är att andelen nyexaminerade som haft en tillsvidareanställning är relativt låg bland biologer och matematiker. En förklaring till detta är att dessa grupper inte har en tydlig branschtillhörighet. Notera att baserna för vissa utbildningsinriktningar är relativt låga och att resultaten bör tolkas med viss försiktighet.

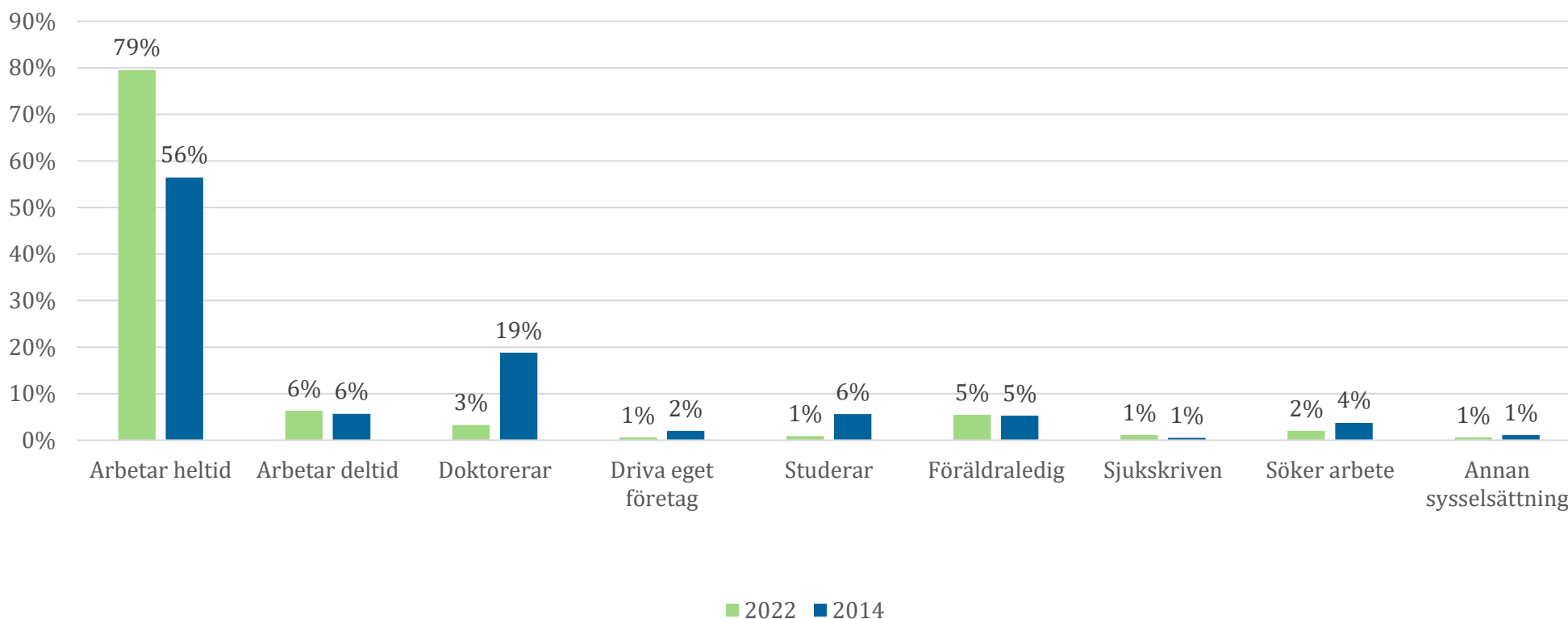
Är eller har du varit anställd efter din examen?

De flesta nyexaminerade naturvetare arbetar heltid

8 av 10 i målgruppen arbetar heltid, vilket är en ökning jämfört med tidigare undersökning. Andelen nyexaminerade som har påbörjat en forskarutbildning har minskat, medan de som söker arbete fortsatt ligger på låga nivåer.

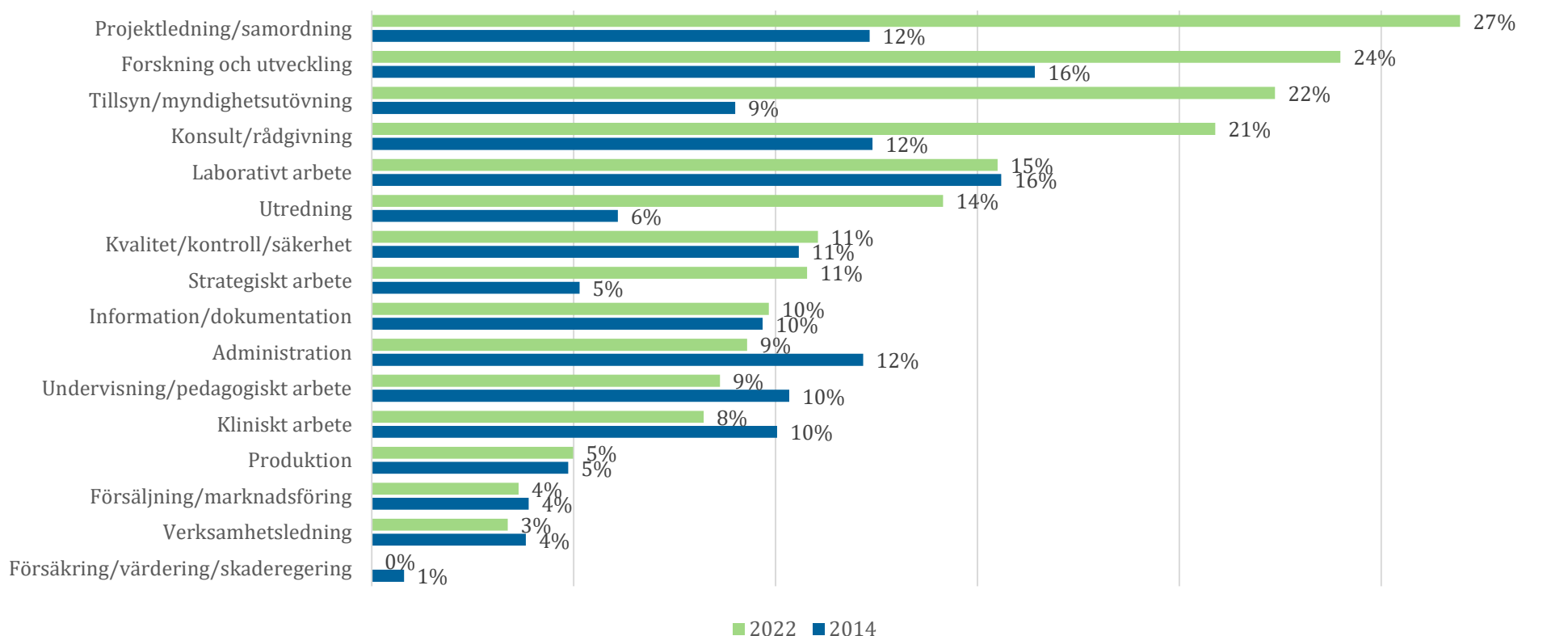
Vilka är din huvudsakliga sysselsättning idag?

Projektledning/samordning vanligaste arbetsområdet bland nyexaminerade naturvetare

Det vanligaste arbetsområdet för nyexaminerade naturvetare är projektledning/samordning (27 procent). Många är också sysselsatta med forskning och utveckling (24 procent), tillsyn och myndighetsutövning (22 procent) samt rådgivning eller som konsulter (21%). Arbetsuppgifterna tenderar att ligga på högre nivåer jämfört tidigare undersökning från 2014. Detta indikerar att nyexaminerade naturvetare i dag har mer varierande arbetsuppgifter jämfört med tidigare. Betydligt fler nyutexaminerade ägnar sig också åt utredning och strategiskt arbete.

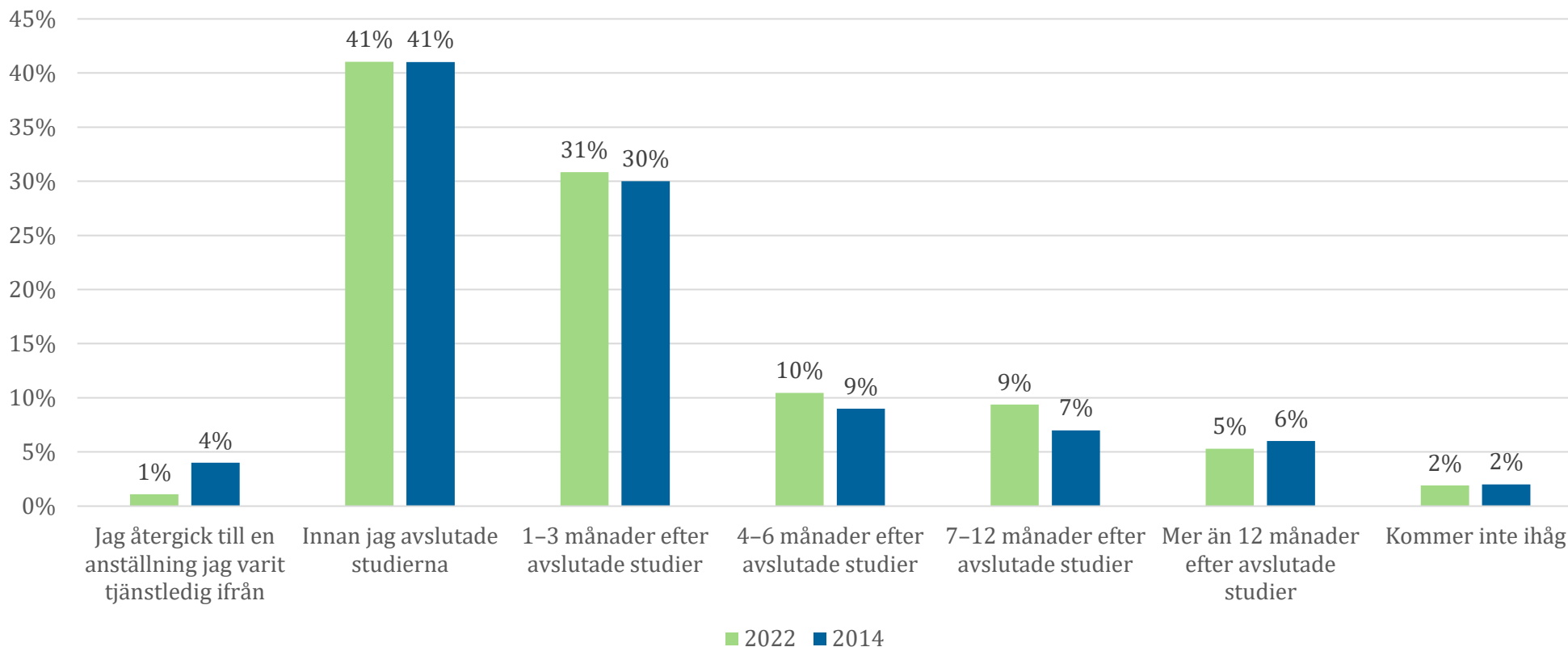
Vilka är dina huvudsakliga arbetsuppgifter?

Ungefär 3 av 4 naturvetare får det första jobbet inom 3 månader från att de tagit examen

När det gäller hur lång tid det tar att få första jobbet observeras inga större skillnader jämfört med tidigare undersökning. 4 av 10 i målgruppen har fått sitt första jobb redan innan studierna är avslutade och ytterligare 3 av 10 inom 3 månader från att de tagit examen.

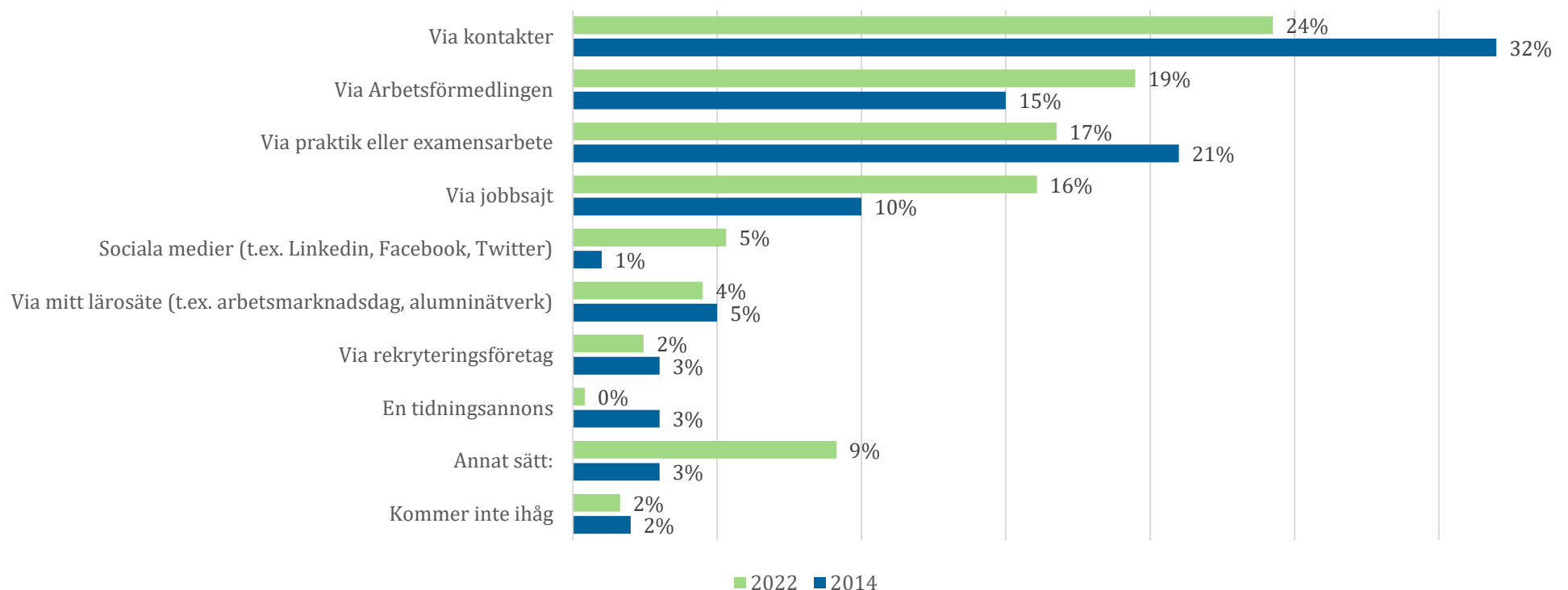
När fick du ditt första arbete efter att du avslutade dina studier?

Kontakter fortsatt den vanligaste vägen till första jobbet

Kontakter är en vanlig väg till jobb, närmare 1 av 4 nyexaminerade naturvetare får kännedom om sitt första jobb den vägen. Arbetsförmedlingen är också en vanlig ingång till första jobbet, liksom praktik/examensarbete eller jobbsajter. Resultaten visar skillnader jämfört med 2014 – betydelsen av kontakter och praktik/examensarbete minskar, medan betydelsen av Arbetsförmedlingen, jobbsajter och Sociala medier ökar. I årets undersökning är det även fler som svarar att de fått sitt första jobb på annat sätt utöver de listade svarsalternativen.

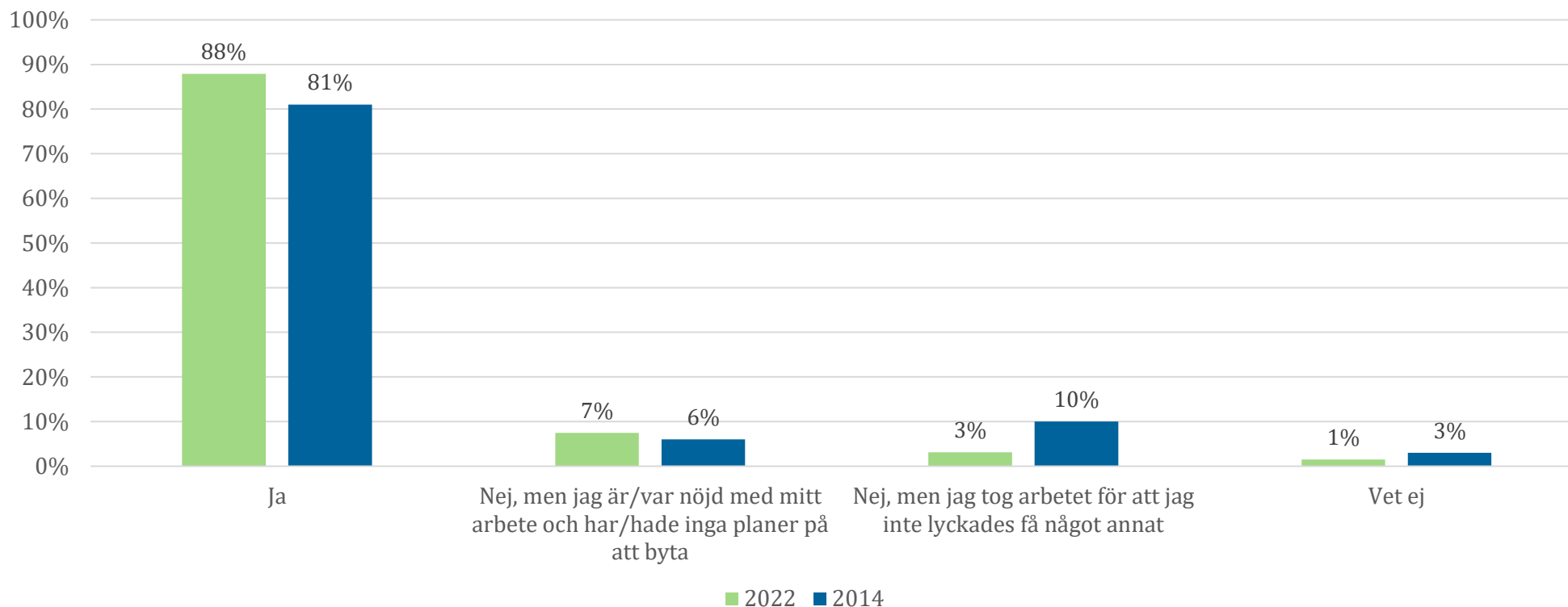
Hur fick du kännedom om ditt första arbete efter din examen? Ange endast ett alternativ

En övervägande majoritet upplever utbildningen som relevant i förhållande till arbetet

Glädjande nog upplever de flesta nyexaminerade naturvetare att deras utbildning varit relevant i förhållande till arbetet (88 procent) eller är ändå nöjda med det arbete de har och har inga planer på att byta (7 procent). Resultaten visar en positiv utveckling jämfört med 2014 – en större andel av målgruppen upplever att deras utbildning är relevant för deras arbete.

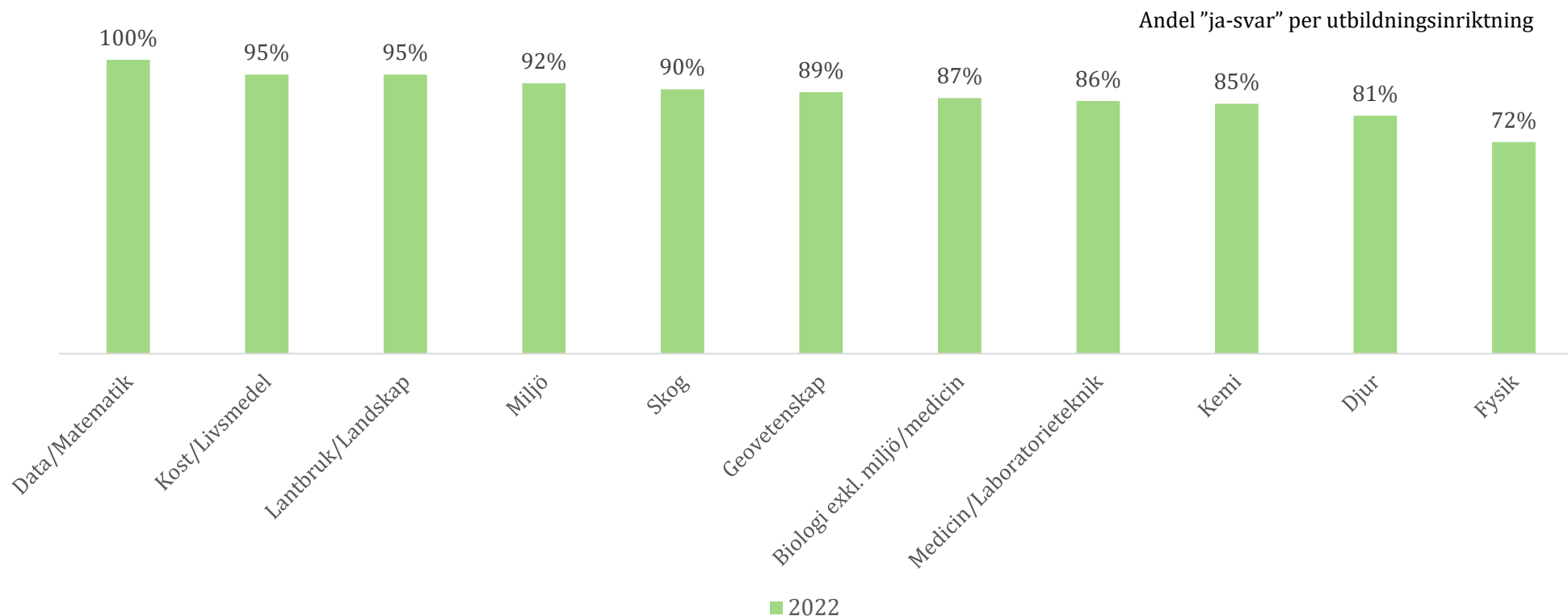
Upplever du att din utbildning är relevant för ditt arbete? (Om du inte är anställd för tillfället, utgå ifrån din senaste anställning)

Det finns en del skillnader mellan olika utbildningsinriktningar

Samtliga naturvetare som studerat data/matematik anser att deras utbildning är relevant för deras arbete. Även naturvetare inriktade mot kost/livsmedel, lantbruk/landskap och miljö delar i hög grad den åsikten (95, 95 respektive 92 procent). I relation till andra utbildningsinriktningar så upplever de med utbildning inom fysik mer sällan att de har ett relevant arbete (72 procent), vilket är ett resultat som ligger i linje med undersökningen från 2014.

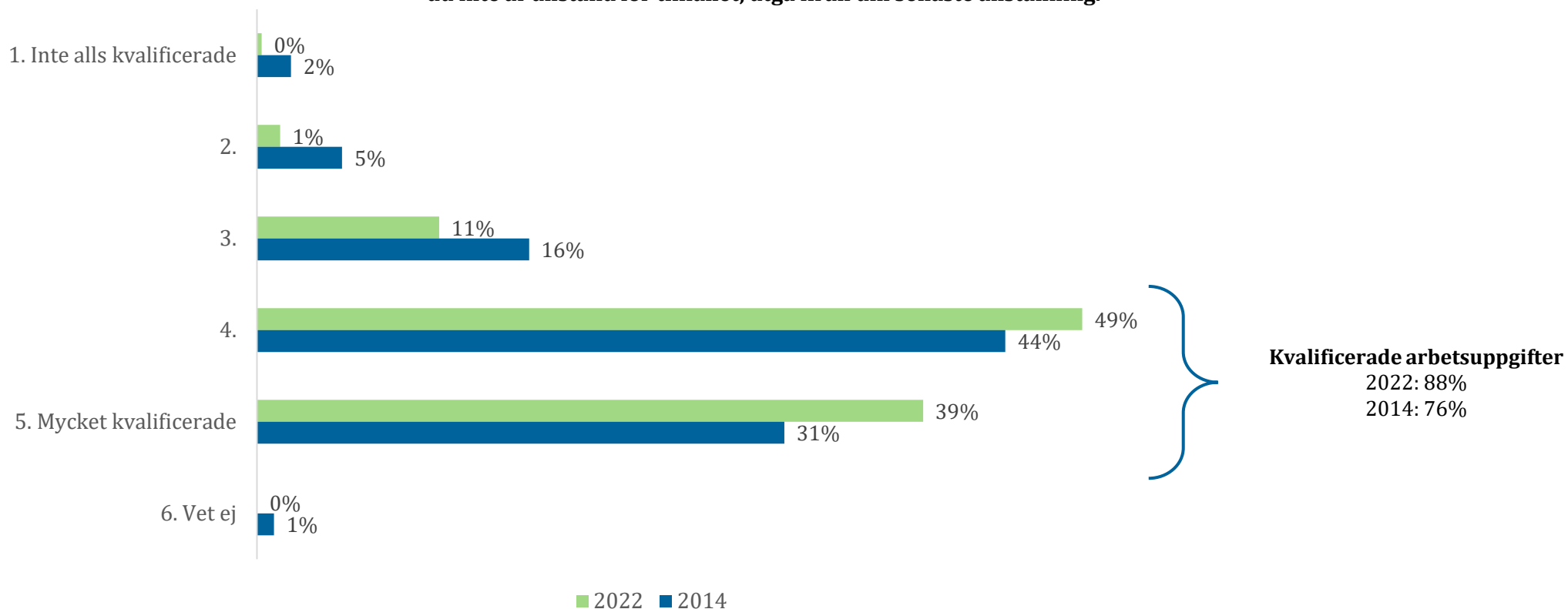
Upplever du att din utbildning är relevant för ditt arbete? (Om du inte är anställd för tillfället, utgå ifrån din senaste anställning)

De flesta nyexaminerade naturvetare anser att de har kvalificerade arbetsuppgifter

Även när det gäller huruvida nyexaminerade naturvetare får ett kvalificerat arbete är resultatet glädjande. Nästan 9 av 10 i målgruppen upplever att de har kvalificerade arbetsuppgifter, vilket är en ökning jämfört med 2014.

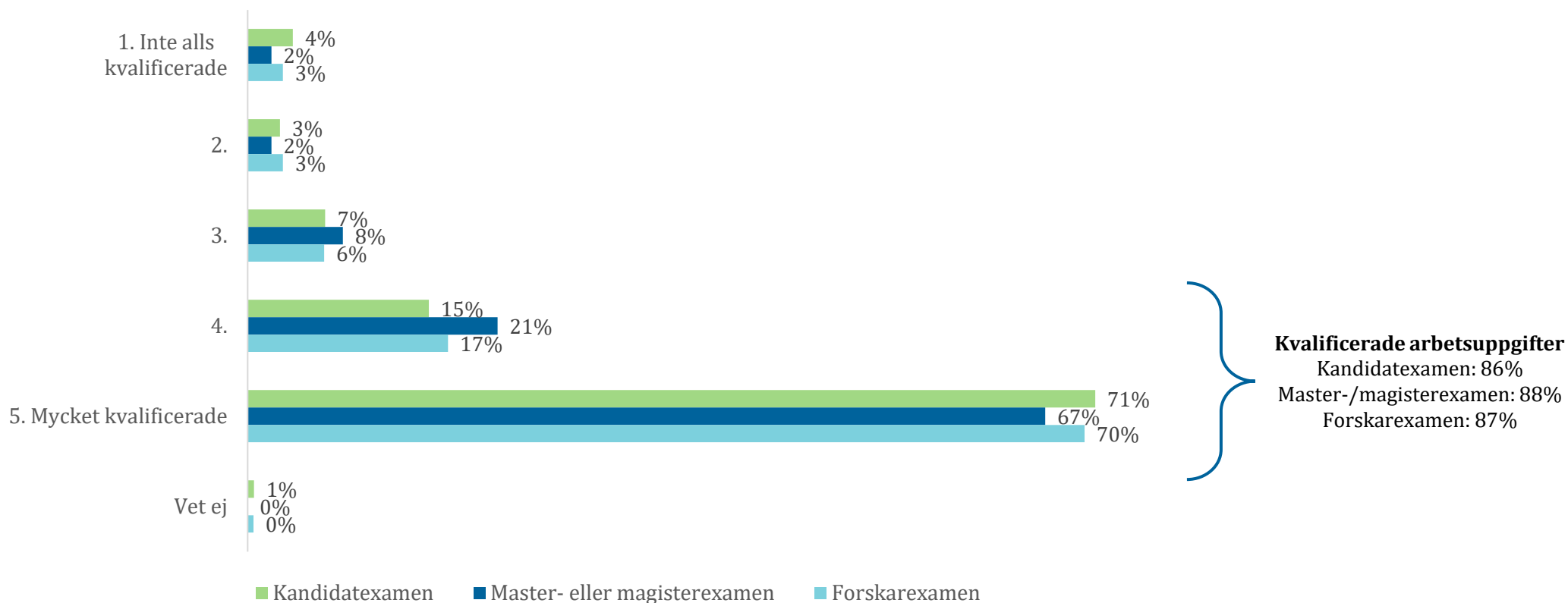
Hur kvalificerade bedömer du att dina arbetsuppgifter är? Med kvalificerade menar vi en hög grad av svårighet, ansvar eller självständighet. Om du inte är anställd för tillfället, utgå ifrån din senaste anställning.

Inga större skillnader mellan olika examenstyper

Nyexaminerade naturvetare upplever att de har kvalificerade arbetsuppgifter oavsett examenstyp. Resultaten från 2014 års undersökning visade på en tydlig skillnad mellan olika examenstyper, där större andel med forskarexamen ansåg att de hade kvalificerade arbetsuppgifter. Årets resultat visar att även en examen på grund- och avancerad nivå leder till kvalificerade arbetsuppgifter i väldigt hög utsträckning.

Hur kvalificerade bedömer du att dina arbetsuppgifter är? Med kvalificerade menar vi en hög grad av svårighet, ansvar eller självständighet. Om du inte är anställd för tillfället, utgå ifrån din senaste anställning.

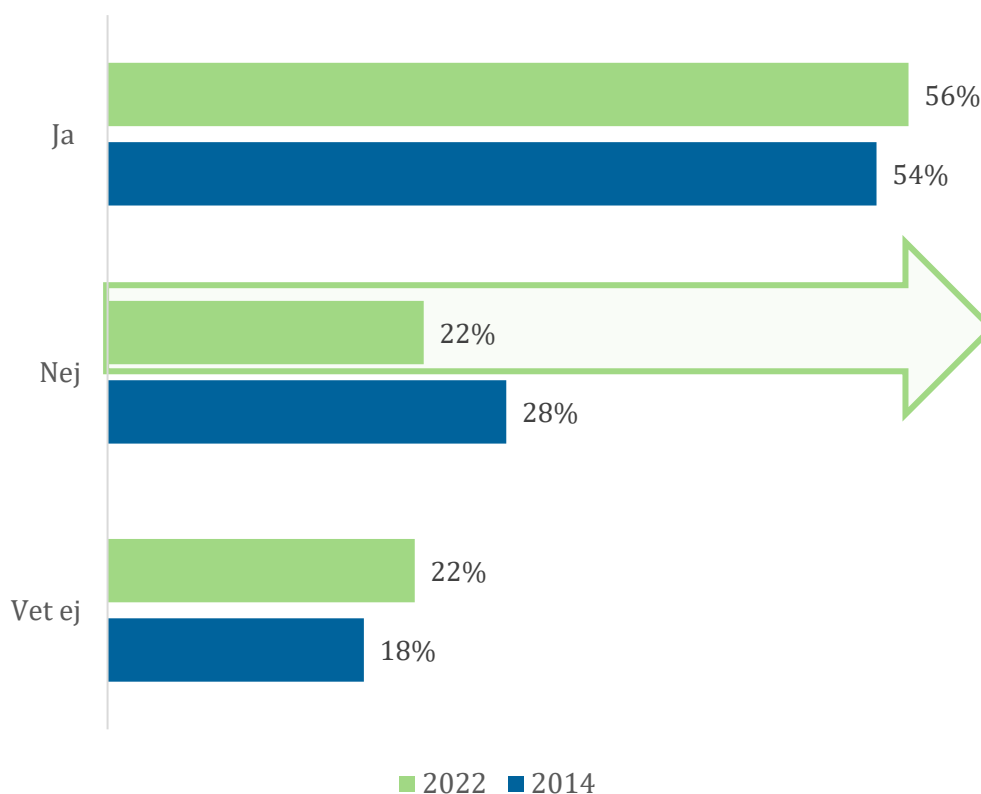

Del II. Nöjdhet och betydelse av utbildningen

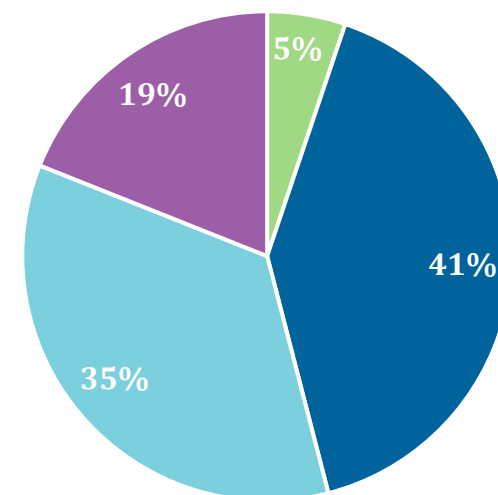
Drygt hälften skulle välja samma utbildning igen om de fick välja på nytt

Trots att naturvetare uppenbarligen anser sig ha stor nytta av sin utbildning, är det bara drygt hälften i vår undersökning som skulle göra samma utbildningsval igen om de fick chans att välja om, och 22% skulle inte det. De vanligaste orsakerna till att inte välja samma utbildning igen är ett missnöje med karriärmöjligheterna (41%) följt av att man har ett annat intresse idag (35%),

Skulle du välja samma utbildning igen om du fick välja på nytt?

Vilken är den främsta anledningen till att du inte skulle välja samma utbildning idag?

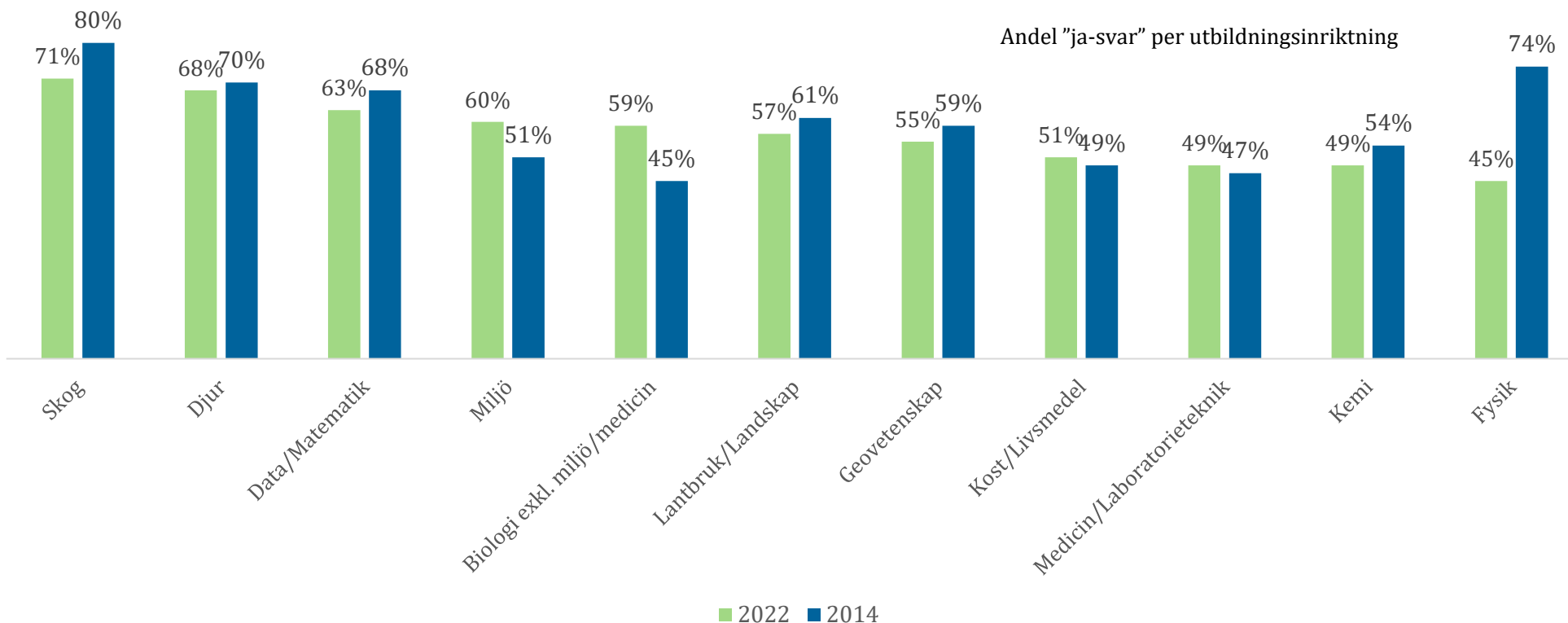
- Inte nöjd med kvaliteten i utbildningen
- Inte nöjd med karriärmöjligheterna
- Intresserad av annat idag
- Annat

Nöjdhet med utbildningsval per utbildningsinriktning

Naturvetare som är utbildare inom skog eller djur är mer benägna att vilja välja om sin utbildning jämfört med andra naturvetare. Även personer som är utbildade inom data/matematik eller miljö svarar i relativt hög utsträckning att de skulle välja om sin utbildning. Notera att baserna för vissa utbildningsinriktningar är relativt låga och att resultaten bör tolkas med viss försiktighet.

Jämfört med 2014 observeras en ökad vilja att välja om utbildning inom miljö, biologi, livsmedel, medicin. Bland övriga utbildningsinriktningar minskar nöjdheten, denna negativa trend är särskilt noterbar för fysikutbildningar.

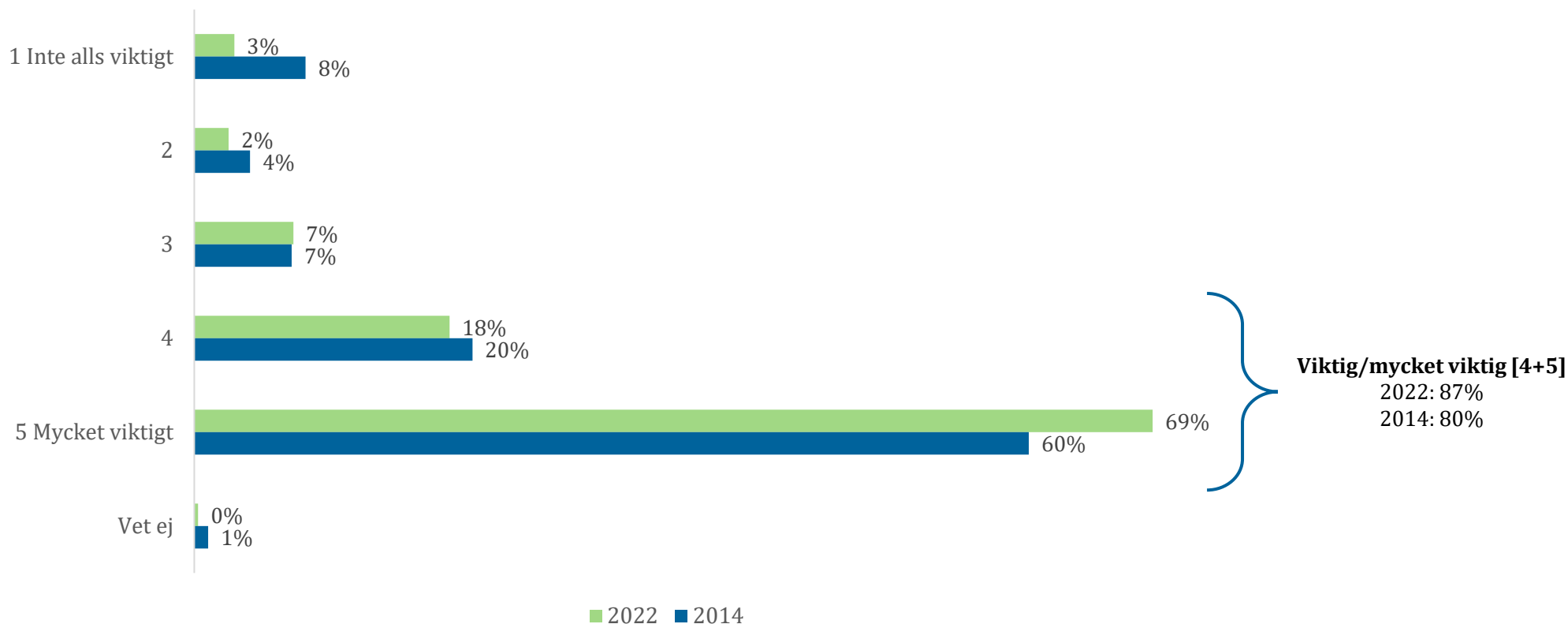
Skulle du välja samma utbildning igen om du fick välja på nytt?

Utbildning spelar en betydande roll för att få första jobbet

Det är tydligt att de flesta nyexaminerade naturvetare, 87 procent, upplever att deras utbildning spelade en viktig roll för att de skulle få sitt första jobb efter examen. Andelen som tycker att utbildningen har en viktig betydelse har ökat något sedan 2014.

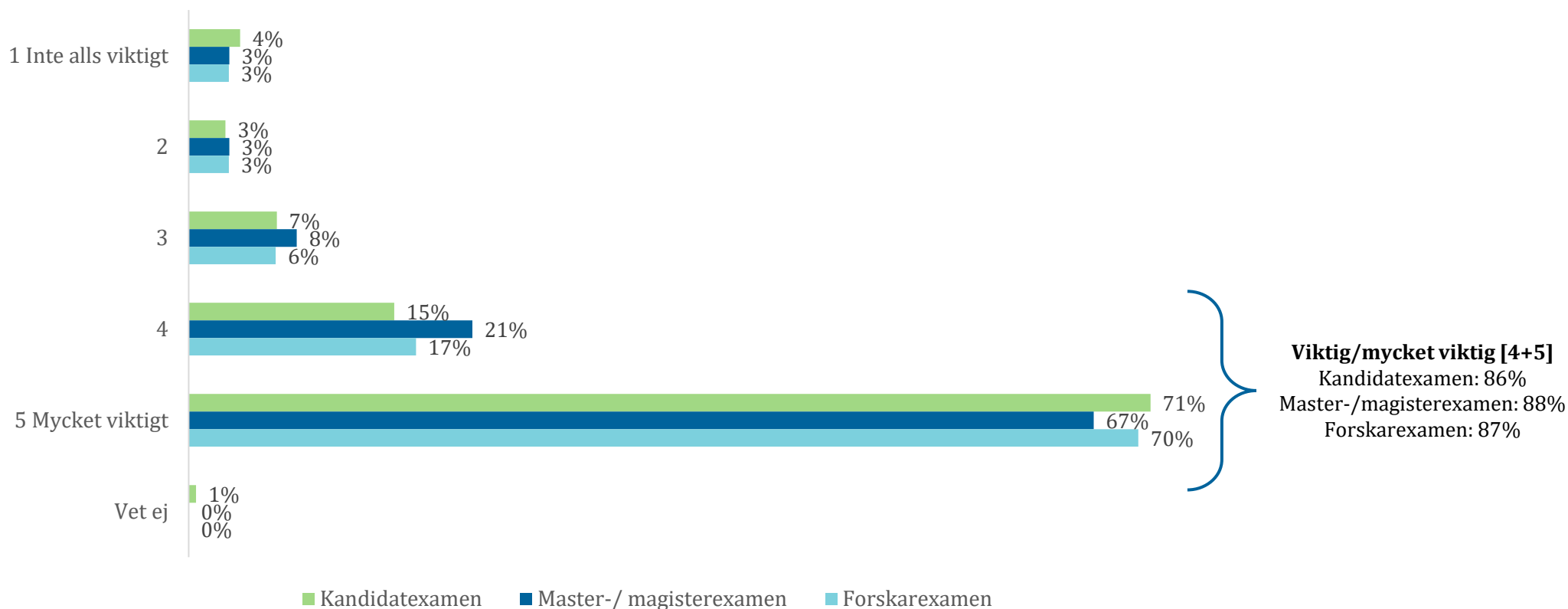
Vilken betydelse bedömer du att din utbildning hade för att du skulle få ditt första arbete efter att du avslutade dina studier?

Utbildningens betydelse upplevs som lika viktig oavsett examenstyp

Resultaten visar att utbildningens betydelse för att få första jobbet inte skiljer nämnvärt mellan olika examenstyper. Jämfört med 2014 ökar andelen som upplever utbildningens betydelse som viktig för nyexaminerade med kandidat eller master-/magisterexamen (81% vs. 86% resp. 76% vs. 88%), medan andelen nyexaminerade med forskarexamina ligger kvar på samma nivå.

Vilken betydelse bedömer du att din utbildning hade för att du skulle få ditt första arbete efter att du avslutade dina studier?

Diskussion och slutsatser

Etablering och arbetslivsanknytning

God arbetslivsanknytning lönar sig

Naturvetare bör känna sig förberedda för arbetslivet när de tar examen. Kostnaderna blir i annat fall höga, för samhället, näringslivet och de individer vars möjlighet att använda sin kompetens i arbetslivet begränsas. Bristande arbetslivsanknytning i naturvetenskapliga akademiska utbildningar har varit en aktuell fråga för Naturvetarna alltsedan förbundet bildades. Naturvetare verkar ofta inom branscher som präglas av en hög förändringstakt. Det är därför viktigt att utbildningarna är anpassade efter förändringar i kompetensbehov som sker på arbetsmarknaden.

Förändringar i omvärlden

Bristen på kompetens eller specifik examen kan leda till att det är lättare eller svårare att etablera sig ett visst år. Även förändringar i omvärlden, till exempel konjunktursvängningar och pandemier, spelar roll för etableringen. Pandemin har skyndat på digitaliseringen vilket öppnat upp arbetsmarknaden och ökat möjligheten till distansarbete. Detta kan ha påverkat etableringen. Siffror från UKÄ visar att etableringen på arbetsmarknaden för nyexaminerade har återhämtat sig efter pandemin, men att det råder stora skillnader mellan olika utbildningar.

En jämförelse med tidigare rapport

Resultaten i denna rapport pekar på en avsevärd förbättrad arbetsmarknad för nyexaminerade naturvetare – både när det gäller etableringen och arbetslivsanknytning i utbildningen. Dock måste samtliga jämförelser med tidigare undersökning från 2014 tolkas med en viss försiktighet då tidigare undersökning gick ut till samtliga nyexaminerade naturvetare oavsett om de var medlemmar i förbundet eller inte. Hela 94% av Naturvetarnas yrkesverksamma medlemmar täcks av kollektivavtal vilket är en större andel jämfört med arbetsmarknaden i stort. Det är rimligt att anta att arbetsgivare som är anslutna till kollektivavtal i större utsträckning erbjuder trygga anställningar. Vidare är datavetare och matematiker, en grupp som utgör en relativt stor andel av naturvetare på arbetsmarknaden, underrepresenterade i förbundet. Denna grupp tenderar att i större utsträckning jobba på mindre företag som inte är anslutna till kollektivavtal och således annan struktur för anställningsformer.

Personer med forskarexamen är överrepresenterade bland förbundets medlemmar. Hela 27% av respondenterna i årets undersökning bestod av personer med forskarexamen, vilket är en dubbelt så stor andel jämfört med 2014. Naturligtvis kan detta ha påverkat skillnader i resultat då tidigare studier visat att personer med forskarexamen har en bättre etablering på arbetsmarknaden jämfört med personer med andra examenstyper. Denna målgruppskillnad kan även förklara den stora minskningen av andelen som svarar att de idag doktorerar.

Andra analyser stärker slutsatserna

I linje med resultaten i denna rapport, visar siffror från universitetskanslersämbetet (UKÄ) en positiv utveckling i etableringsgraden för nyexaminerade naturvetare. Hela 80 procent av de som tog en naturvetenskaplig examen läsåret 2017/18 hade etablerat sig på arbetsmarknaden 1–1,5 år efter examen. Dessa resultat är en ökning jämfört med tidigare examensårgångar – bland de som tog naturvetenskaplig examen läsåret 2014/15 var etableringsgraden 72 procent, samma siffra för examinerade läsåret 2015/16 var 75 procent. Här måste tilläggas att denna rapport och UKÄ:s skiljer sig i definitionen av vem som etablerad. Bland annat tar UKÄ:s rapport, utöver anställningsform, även hänsyn till inkomst. Ytterligare en skillnad är att UKÄ:s undersökning 1 till 1,5 år efter examen och vår 3 till 6 år efter examen, vilket troligtvis förklarar skillnader i etableringsgrad.

I denna rapport presenteras skillnader i etablering mellan olika utbildningar. Dessa skillnader kan förklaras genom arbetsmarknadens behov av de olika utbildningarna och kompetenserna. När SCB, i 2021 års Arbetskraftbarometer, frågade arbetsgivarna om vilken kompetens som behövs på arbetsmarknaden visade svaren en stor variation beroende på utbildning. Bland annat så upplevs tillgången på fysiker som god, tillgången på kemister och biologer som balanserad, medan tillgången på veterinärer, jägmästare och skogsvetare upplevs som bristande. Detta speglar, till stora delar, resultaten i denna rapport. Även bristen på djursjukskötare har lyfts i andra rapporter (se exempelvis SOU 2022:58).

Bakgrund och metod

Bakgrund, metod och källor

Denna rapport undersöker hur etableringen av naturvetare på arbetsmarknaden fungerar och hur lärosätena förbereder sina studenter för arbetslivet. Rapporten är en uppföljning av en liknande undersökning, som Naturvetarna genomförde för 8 år sedan.

Utformningen av årets undersökning skiljer sig något från tidigare. Undersökningen från 2014 genomfördes av undersökningsföretaget Exquiro Market Research och gick ut till samtliga nyexaminerade naturvetare. Årets undersökning gick endast ut till Naturvetarnas medlemmar.

Datainsamlingen genomfördes under perioden 16 september 2022 – 11 oktober 2022 via enkätutskick. Totalt svarade 768 personer på enkäten, vilket motsvarar en svarsfrekvens på 19 procent. Enkäten gick ut till de medlemmar som tagit examen i ett naturvetenskapligt ämne mellan läsåren 2015/16 – 2018/19. För att säkerhetsställa resultatet jämfördes svaren från enkäten mot samtliga i målgruppen gällande ålder och kön. Enbart små skillnader påvisades, vilket indikerar att resultatet är representativt för målgruppen.

Huvudsyftet med rapporten är att kartlägga situationen för examinerade naturvetare på arbetsmarknaden samt att belysa eventuella förändringar för målgruppen sedan 2014. Vår utgångspunkt är att arbetslivsanknytning är en viktig aspekt av utbildningskvalitet och är viktigt för att förbereda studenter för arbetslivet.

Resultaten är indelade i två huvudsakliga delar. I del I kartlägger vi nyexaminerade naturvetares situation på arbetsmarknaden genom att bland annat titta på sysselsättning, anställningstyp, arbetsuppgifter, hur kvalificerat eller relevant arbetet är samt hur snabbt de fick det första jobbet efter examen. I del II undersöker vi hur nöjda naturvetare är med sin utbildning när det gäller hur väl den förberett dem för arbetslivet och huruvida de skulle välja om samma utbildning igen om de fick välja på nytt.

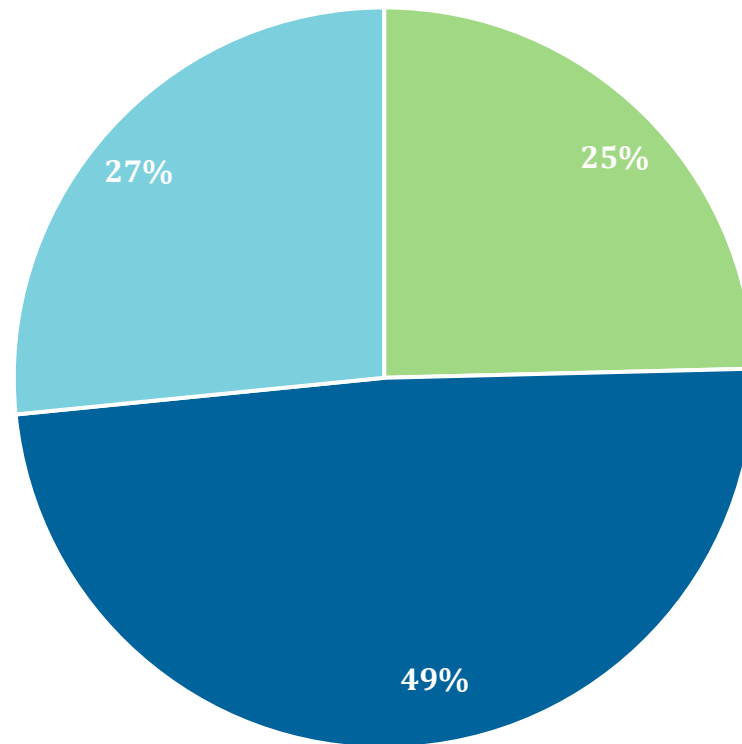
I sektionen ”Diskussion och slutsatser” används följande källor:

- SCB (2022). Arbetskraftsbarometern 2021 – vilka utbildningar ger jobb. Online.
- SOU 2022:58. Bättre förutsättningar inom djurens hälso- och sjukvård. Stockholm, Regeringskansliet. Online
- UKÄ (2021). Coronapandemin och arbetsmarknaden för nyutexaminerade studenter 2021, Analysavdelningen. Online.
- UKÄ (2022). Universitet och högskolor: årsrapport 2022, Utbildning och arbetsmarknad, 2022. Online.

Om målgruppen

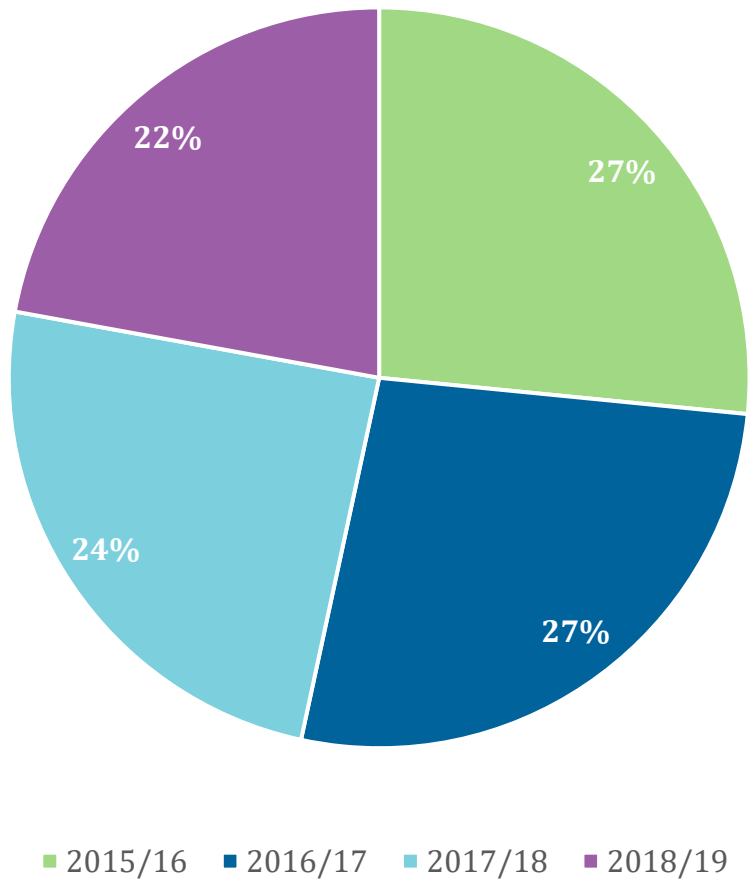

Bakgrundsinformation - examenstyp

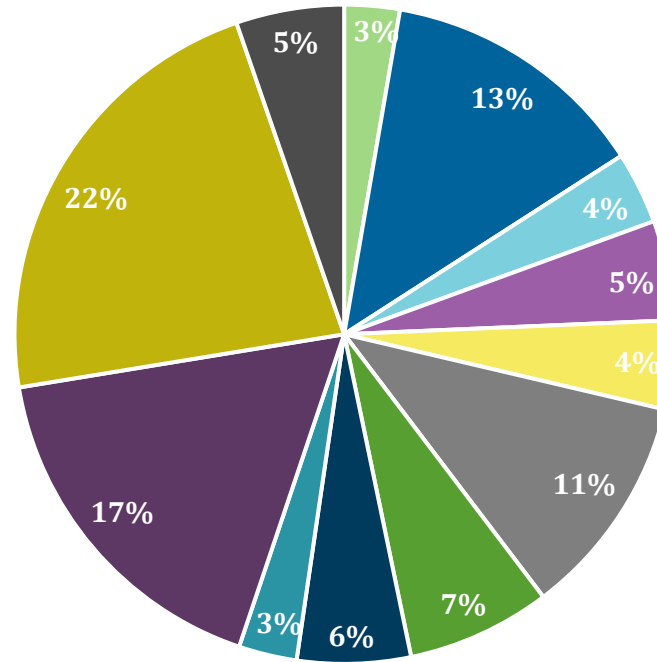

■ Kandidatexamen ■ Master- eller magisterexamen ■ Forskarexamen

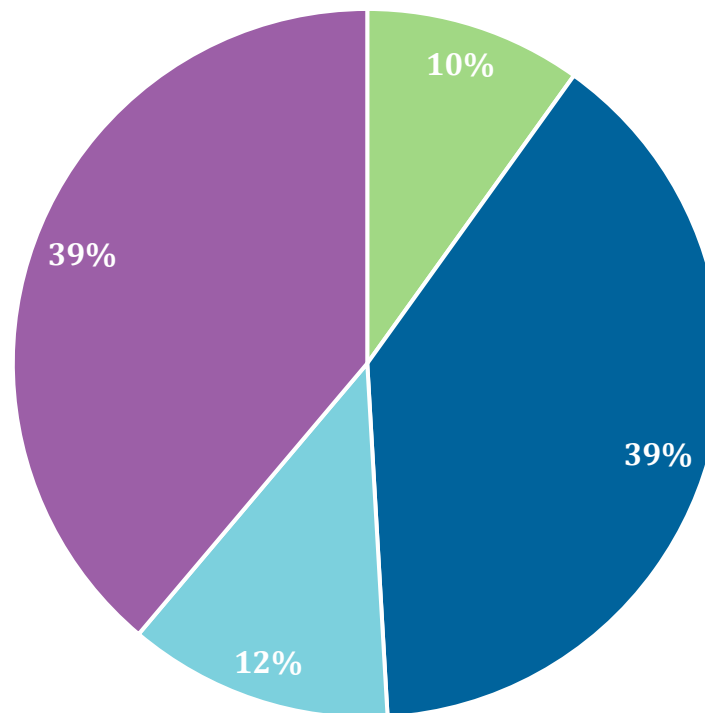
Bakgrundsinformation – examensår

Bakgrundsinformation – utbildningsinriktning

Bakgrundsinformation – sektor

■ Kommun

■ Privat

■ Region

■ Statlig

Om Naturvetarna

Om Naturvetarna

Naturvetarna är fackförbundet för akademiker inom naturvetenskap. Vi coachar, företräder och stöttar naturvetare på hela arbetsmarknaden, från studietiden och genom hela arbetslivet.

Vi har drygt 34 000 medlemmar inom life science, jord, skog och miljö, de fysiska vetenskaperna, matematik och data.

Naturvetare skapar världens framtid. Våra medlemmar hittar lösningar på samhällets utmaningar och tar fram morgondagens innovationer.

